

Sygn. akt II C 428/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2015 roku

Sąd Okręgowy w Łodzi II Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia S.O. Sylwia Łopaczewska

Protokolant: sekr. sąd. Sylwia Nowakowska

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2015 roku **w Łodzi**

na rozprawie

sprawy z powództwa Województwa (...)

przeciwko B. S.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

1. pozbawia wykonalności w całości wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 231/14, zmieniający w punkcie 1. wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 12 listopada 2013r. w sprawie o sygn. akt II C 379/09, zaopatrzony w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8 października 2014r. w zakresie punktu 1. litera a) i punktu 2.;
2. zasądza od B. S. na rzecz Województwa (...) kwotę 7.600 zł. (siedem tysięcy sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt II C 428/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 3 kwietnia 2015 r., (data prezentaty Sądu), powód Województwo (...) wystąpił przeciwko pozwanej – B. S., prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) Komputerowe B. S., o pozbawienie tytułu wykonalności tytułu egzekucyjnego w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach I Wydział Cywilny w sprawie o sygn. akt I ACa 231/14 z dnia 6 października 2014 r., na mocy którego zasądzono od powoda na rzecz pozwanej kwotę 80.000 zł., wraz z odsetkami ustawowymi od 16 kwietnia 2009 r., kosztami procesu w kwocie 11.617 zł. oraz kosztami postępowania apelacyjnego w kwocie 6.700 zł. wraz z klauzulą nadaną przez ten Sąd postanowieniem z dnia 8 października 2014 r., w zakresie punktu 1. litera a oraz punktu 2.

Powód ponadto wniósł o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu podniósł, iż swoje roszczenie wywodzi z treści przepisu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., w myśl którego dłużnik może w drodze powództwa wystąpić z żądaniem pozbawiania tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło, albo nie może być egzekwowane; gdy zaś tytułem jest orzeczenie sądowe dłużnik może oprzeć powództwo na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli nie był on przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Na tymże zarzucie powód oparł żądanie pozwu, podnosząc, iż wszelkie należności, objęte przedmiotowym tytułem wykonawczym w postaci obowiązku zapłaty egzekwowanej kwoty 80.000 zł., wraz z odsetkami i kosztami postępowania, spełnił dokonując zapłaty przelewem, na rachunek pozwanej – wierzycielki kwoty 137.983,56 zł. (która to kwota obejmuje należność główną w wysokości 80.000 zł. wraz z odsetkami za opóźnienie za okres od 16 kwietnia 2009r. do dnia zapłaty) oraz na rachunek jej pełnomocnika - zgodnie z dyspozycją pozwanej, kwoty 18.317 zł. (tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego), na dowód czego załączono potwierdzenia przelewów z tytułem płatności na kwoty 137.983,56 zł. i 18.317 zł.

Na poparcie swojego stanowiska powód odwołał się do korespondencji prowadzonej z pełnomocnikiem pozwanej w październiku i listopadzie 2014 r., z treści której wynikają: wielkość żądanej do zapłaty należności, źródło jej pochodzenia oraz sposób dokonania zapłaty.

Powód podkreślił przy tym, iż okoliczność uczynienia zadość powinności nałożonej na niego wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Katowicach wynika również z treści potwierdzeń wykonanych przez siebie przelewów, gdzie wyraźnie wskazano, iż dotyczą one należności związanych z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2014 r., w sprawie o sygnaturze akt I ACa 213/14. Tym samym, skoro w treści potwierdzeń przelewów dłużnik (czyli powód) określił tytuł świadczenia na poczet którego płaci, nie zachodzi okoliczność wypełniająca dyspozycję art. 451 § 2 k.c., pozwalającą wierzycielowi na zaliczenie uiszczzonego świadczenia na poczet innego długu.

Jednocześnie powód podkreślił, iż pozwana, dochodząc przed Sądem jedynie części należności wynikającej z umowy dnia 24 lutego 2009 r., nr (...), doprowadziła do przedawnienia pozostałej części roszczenia, co prowadzi do niemożności zarachowania spełnionego świadczenia na zaległe należności uboczne, w trybie art. 451 § 1 zd. 2 k.c.

(pozew, k. 2-7)

Pozew został doręczony pozwanej w dniu 24 kwietnia 2015 r..

(zwrotne potwierdzenie odbioru , k. 81)

W odpowiedzi na pozew z dnia 11 maja 2015r., pozwana wniosła o oddalenie powództwa, a także o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwana, bezzasadność roszczenia skierowanego przez stronę powodową wywodzi z treści własnego oświadczenia z dnia 16 marca 2015 r., o zarachowaniu uiszczonej przez powoda - dłużnika płatności na poczet należności ubocznych od zadłużenia będącego przedmiotem umowy nr (...) z dnia 24 lutego 2009 r., opiewającej na kwotę 384.300,00 zł. brutto.

Według pozwanej, zaliczenie w oparciu o treść art. 451 k.c., może nastąpić na poczet należności wskazanych przez wierzyciela, bez względu na to, czy jest ona przedawniona, czy też nie.

Pozwana podkreśliła przy tym, iż w niniejszej sprawie nie można mówić o upływie terminu przedawnienia roszczenia, a to z uwagi na fakt, iż termin przedawnienia wbrew twierdzeniom powoda, z uwagi na charakter roszczenia (wynagrodzenie licencyjne, a nie jak podnosi powód – z umowy o dzieło) wynosił trzy lata, a nie dwa, zaś jego bieg uległ przerwaniu na skutek wniosku pozwanej o zawezwanie do próby ugodowej, z dnia 9 marca 2012 r., złożonego przed Sądem Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, sygn. akt. I Co 55/12.

Pozwana zaprzeczyła ponadto twierdzeniom powoda, o możliwości zastosowania w niniejszej sprawie art. 451 k.c., argumentując, że nie zachodzą ku temu przesłanki, gdyż w okolicznościach niniejszej sprawy występował jeden dług, a nie kilka długów tego samego rodzaju, co uzasadniłoby zastosowanie powołanego przepisu, zgodnie z zamysłem ustawodawcy.

Co więcej – pozwana zaprzeczyła, jakoby w treści „wezwania do zapłaty” z dnia 26 stycznia 2015 r., dokonała zarachowania uiszczonej przez powoda – dłużnika należności na poczet zadłużenia objętego wyrokami (...) sądów.

Według pozwanej, pismo to stanowiło jedynie przedprocesowe wezwanie do spełnienia świadczenia, stanowiące etap poprzedzający wytoczenie powództwa o pozostałą część należności wynikającej z umowy (...) i nie miało charakteru prawnokształtującego.

(odpowiedź na pozew, k. 82 – 86)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

W ramach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na zakup systemów informatycznych do zarządzania informacjami środowiskowymi i opłatami za korzystanie ze środowiska Województwo (...) zorganizowało przetarg na: dostarczenie systemów informatycznych do zbierania, archiwizowania, przetwarzania informacji o ochronie środowiska, w szczególności do zarządzania opłatami za korzystanie ze środowiska, opłatą produktową i substancjami zubożającymi warstwę ozonową tj. weryfikacji należnych i wnoszonych opłat, ich podziału na poszczególne fundusze, wspomaganie wydawania decyzji administracyjnych z tego zakresu oraz wspomaganie procesu windykacji, zaimportowanie istniejących baz do nowego systemu, zapewnienie zmian w oprogramowaniu do zmian prawnych przez okres licencjonowania, zapewnienie serwisu technicznego dostarczonego oprogramowania oraz wsparcie merytorycznego on-line przez wykonawcę.

B. S. złożyła ofertę, która ostatecznie została wybrana do realizacji zamówienia. Strony zawarły umowę nr (...) w dniu 24 lutego 2009 r. w Ł.. Przedmiot umowy miał zostać wykonany w przeciągu 30 dni od daty jej podpisania. Wynagrodzenie określono na kwotę 384.300 zł. brutto.

(okoliczności bezsporne , wyrok i uzasadnienie do wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2014 r., sygn. akt. I ACa 231/14, umowa nr (...), załączona do odpowiedzi na pozew, k. 89 – 94;)

Pozwana po wykonaniu dzieła wystawiła powodowi fakturę VAT na umówioną kwotę 384.300 zł. brutto oraz zapłaciła podatek VAT w wysokości 69.300 zł. Faktura nie została zapłacona przez powoda, gdyż w jego ocenie, zobowiązanie nie zostało wykonane: oferowany przez pozwaną produkt zawierał wady, których nieusunięcie spowodowało odstąpienie od umowy.

(uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2014 r., sygn.. akt. I ACa 231/14, załączone do pozwu, k. 28v – 35, faktura VAT nr (...), załączona do odpowiedzi na pozew, k. 97)

Faktura nie została księgowana w urządzeniach księgowych Urzędu Marszałkowskiego Województwa (...). Faktury takie księguje się, gdy są merytorycznie sprawdzone i zatwierdzone pod względem zgodności wykonania umowy.

(zeznania świadka J. B., protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:31:48, k.152v. protokołu skróconego)

Pozwana wystąpiła do Sądu Okręgowego w Katowicach, z roszczeniem jedynie co do części wynagrodzenia ujętego w w/w fakturze VAT, wnosząc o zasądzenie na jej rzecz kwoty 80.000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 kwietnia 2009 r., oraz kosztów procesu. Na żadaną kwotę 80.000 zł składały się: cały zapłacony przez pozwaną podatek VAT – 69.300 zł., oraz część należności głównej w wysokości 10.700 zł.

(okoliczności bezsporne, uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2014 r., sygn.. akt. I ACa 231/14, załączone do pozwu, k. 28v – 35, zeznania pozwanej, protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:44:19, k.)

Sąd Okręgowy w Katowicach, wyrokiem z dnia 12 listopada 2013r. w sprawie II C 379/09, oddalił powództwo; zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i nakazał pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Katowicach kwotę 19.358 zł tytułem kosztów sądowych.

(okoliczności bezsporne)

Wyrokiem z dnia 6 października 2014 r., Sąd Apelacyjny w Katowicach, w sprawie o sygn. akt. I ACa 231/14, na skutek apelacji powódki, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 6 października 2014 r., wydany w sprawie o sygn. akt. II C 379/09, i zasądził na rzecz B. S. od Województwa (...), kwotę 80.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 16 kwietnia 2009 r., oraz kwotę 11.617 zł., tytułem zwrotu kosztów procesu, a także kwotę 6.700 zł., tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

(wyrok Sąd Apelacyjny z dnia 6 października, I ACa 231/14, załączony do pozwu, k. 28 – 35 zeznania świadka M. B. , protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:27:55, k.,)

Sąd Apelacyjny w Katowicach ustalił, że strony łączyła umowa o dzieło, zaś powódka, która wykonała umowę, zgodnie z tym co stanowiło jej przedmiot (za wyjątkiem importu istniejących baz danych do nowego systemu), ma prawo domagać się wynagrodzenia za wykonane dzieło, stosownie do treści art. 627 k.c.

(uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2014 r., sygn.. akt. I ACa 231/14, załączone do pozwu, k. 28v – 35

W dniu 12 marca 2012r., B. S., wystąpiła z wnioskiem o zavezwanie Województwa (...) do próby ugodowej w sprawie o zapłatę kwoty 80.000 zł., wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 kwietnia 2009 r., do dnia zapłaty, która to kwota wynikać miała z umowy z dnia 24 lutego 2009 r., nr (...). Na objętą zavezwaniem należność w wysokości 80.000 zł. składały się: cały zapłacony przez pozwaną podatek VAT – 69.300 zł., oraz część należności głównej – 10.700 zł. Do zawarcia ugody pomiędzy stronami nie doszło.

(wniosek o zavezwanie do próby ugodowej, k. 2 załączonych akt I Co 55/12; protokół rozprawy z dnia 29 maja 2012 r., k. 29 załączonych akt I Co 55/12)

W maju 2014r., pozwana ponownie wystąpiła z wnioskiem o zavezwanie Województwa (...) do próby ugodowej o zapłatę, tym razem kwoty 304.300 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 kwietnia 2009 r., do dnia zapłaty wynikającej z umowy nr (...) z dnia 24 lutego 2009 r. Postępowania toczyło się przez Sądem Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, sygn. akt. I Co 134/14.

(odpis wniosku o zavezwanie do próby ugodowej, załączony do pisma powoda z dnia 10 czerwca 2015 r., k. 1 31 – 13 2)

W dniu 12 stycznia 2015r., powód – dłużnik, wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną, od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2014 r., wydanego w sprawie o sygn.. akt. I ACa 231/14.

(odpis skargi kasacyjnej, wraz z dowodem jej nadania listem poleconym, załączony do pisma powoda z dnia 10 czerwca 2015 r., k. 112 – 124)

W maju 2015 r., pozwana wystąpiła do Sądu Okręgowego w Katowicach, o zapłatę pozostałej części należności, wynikającej z w/w faktury VAT. Pozew nie został doręczony przeciwnikowi procesowemu, z uwagi na fakt, iż trwa procedura wywołana wnioskiem powódki o zwolnienie od kosztów sądowych.

(zeznania pozwanej, protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:44:19, k. 153v. ; oświadczenie pełnomocnika pozwanej, protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 01:08:06)

Pismem z dnia 7 października 2014r., pełnomocnik pozwanej adwokat L. C., który od lat prowadzi obsługę prawną firmy (...), powołując się na udzielone pełnomocnictwo, wezwał dłużnika do zapłaty następujących kwot: 80.000 zł., tytułem należności głównej, 46.614,79 zł., tytułem odsetek od dnia 16 kwietnia 2009 r. do dnia 7 października 2014 r., dalszych odsetek, po 28,49 zł. dziennie do dnia zapłaty oraz kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancji w kwocie 6.317 zł. Pełnomocnik pozwanej wskazał, iż w/w kwoty stanowią należności zasądzone wyrokami: Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 12 listopada 2013 r., w sprawie z powództwa B. S. – (...)o sygn. akt II C 379/09, zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2013 r., o sygn. akt I ACa 231/14 („Zakup systemów informatycznych do zarządzania informacjami środowiskowymi i opłatami za korzystanie

środowiska” (...)). Dodatkowo wskazano dwa numery konta, na które należy przelać w/w należności: numer rachunku bankowego pozwanej (na które należy przelać należność główną oraz odsetki), oraz numer rachunku bankowego jej pełnomocnika (do zapłaty kosztów zastępstwa adwokackiego). W piśmie zastrzeżono rygor egzekucji, na wypadek nie uczynienia zadość powinności.

(pismo pełnomocnika pozwanej z dnia 7 października 2014 r., załączone do pozwu, k. 36; zeznania pozwanej, protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:44:19, k. 153)

Po otrzymaniu wezwania do zapłaty strony wymieniały między sobą korespondencję, która dotyczyła sposobu dokonania płatności, a ściślej numeru konta bankowego, na jaki ma nastąpić zapłata. W pismach pochodzących od pełnomocnika pozwanej – wierzyciela, wskazywano, że chodzi o zapłatę należności wynikających z wyroków: Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 12 listopada 2013 r., wydanego w sprawie o sygn. akt II C 379/09, zmienionego następnie wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2013 r., o sygn. akt I ACa 231/14 i podano właściwe numery kont (odrębne dla należności głównej oraz kosztów i wydatków sądowych i kosztów zastępstwa).

(pismo Biura Prawnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa (...), załączone do pozwu, z dnia 9 października 2014 r., k. 37, pismo pełnomocnika pozwanej, z dnia 15 października 2014 r., załączone do pozwu, k. 38; zeznania świadka M. B., protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:05:57, k. 151v.)

Pismem z dnia 3 listopada 2014 r., powód – dłużnik zwrócił się z prośbą o przeskanowanie na adres jego poczty elektronicznej wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2014 r., wydanego w sprawie o sygn. akt I ACa 231/14, co zostało wykonane drogą elektroniczną, w dniu 5 listopada 2015 r.

(pismo Biura Prawnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa (...) z dnia 3 listopada 2014 r., załączone do pozwu, k. 40; wydruk wiadomości e-mail, załączony do pozwu, k. 41)

W dniu 10 listopada 2014 r., powód – dłużnik przelał na wskazany w korespondencji rachunek bankowy pozwanej – wierzyciela, B. S., kwotę 137.983,56 zł. W tytule przelewu wskazano, że zapłata dotyczy sprawy o sygn. akt. I ACa 231/14 z dnia 6 października 2014r. Na rachunek bankowy pełnomocnika pozwanej – adwokata L. C., tego samego dnia przelano kwotę 18.317 zł. W tytule przelewu podano, że zapłata dotyczy sprawy I ACa 231/14 z dnia 6 października 2014.

(potwierdzenia wykonania operacji, załączone do pozwu, k. 26 i k. 27; zeznania świadka M. B. , protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:13:36, k. 151v. , 00:15:32; zeznania świadka J. B., protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:31:48, k. 152v. ; zeznania pozwanej, protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:44:19, k. 153)

Pismem datowanym na dzień 26 stycznia 2015 r., pozwana, powołując się na treść wyroku sądowego z dnia 6 października 2014 r., wydanego w sprawie o sygn.. akt. I ACa 231/14, wezwała powoda do natychmiastowego uregulowania, pozostaje do zapłaty, należności w wysokości 304.300 zł. wraz z należnymi odsetkami, które na dzień 26 stycznia 2015 r., wyniosły 227.332, 95 zł. Termin płatności został określony na 7 dni od otrzymania wezwania, pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

Żądana kwota, stosownie do treści pisma, wynikała z faktury VAT, wystawionej przez pozwaną w dniu 1 kwietnia 2009 r., o nr 09- (...). Faktura ta opiewa na kwotę 384.300 zł. brutto Wskazana przez pozwaną należność, została pomniejszona o kwotę 80.000 zł. Odsetki ustawowe naliczane zostały od kwoty 304.300 zł (tj. należności pomniejszonej o należność zasądzoną prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach).

Pozwana wskazała ponadto numer rachunku bankowego, na który należy przekazać dochodzoną należność (tożsamy ze wskazanym uprzednio przez jej pełnomocnika), wskazując, iż nieuregulowanie zadłużenia skutkować będzie skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego. Wezwanie do zapłaty podpisane przez pozwaną osobiście.

(wezwanie do zapłaty, z dnia 26 stycznia 2015 r., załączone do pozwu, k. 42; zeznania świadka M. B., protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:16:19, k. 152, zeznania świadka J. B., protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:31:48, k. 152v., zeznania pozwanej, protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:44:19, k. 153)

W odpowiedzi na wezwanie, powód odmówił dokonania zapłaty żądanych przez pozwaną – wierzyciela należności, ze względu na ich przedawnienie. Powód - dłużnik podkreślił, że umowa łącząca strony, została zakwalifikowana przez Sądy orzekające w sprawie o zapłatę, jako umowa o dzieło, z której roszczenia przedawniają się z upływem dwóch lat od oddania dzieła, a jak dzieło nie zostało oddane, od dnia w którym zgodnie z treścią umowy miało być oddane. Mając na uwadze powyższe, z uwagi na okoliczność, że dzieło miało zostać oddane do dnia 26 marca 2009 r., w ocenie powoda roszczenie o zapłatę pozostałej części wynagrodzenia (nie objętej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach) przedawniło się w dniu 26 marca 2011 r. Tym samym, wniesione w dniu 12 maja 2014 r., przez pełnomocnika pozwanej – wierzyciela wezwanie do próby ugodowej, nie przerwało biegu przedawnienia.

Jednocześnie powód podniósł, że należność wynikająca z umowy, w części objętej wyrokami Sądów: Sądu Okręgowego w Katowicach i Sądu Apelacyjnego w Katowicach, na który powołuje się pozwana, została przez powoda – dłużnika w całości uregulowana.

(pismo Zarządu Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2015 r., załączone do pozwu, k. 43)

Pismem datowanym na dzień 16 marca 2015 r., które wpłynęło do powoda w dniu 20 marca 2015 r., pozwana złożyła powodowi oświadczenie o zaliczeniu świadczenia, które wpłynęło na jej konto w dniu 10 listopada 2014 r., w wysokości 137.983,56 zł, na zaległe świadczenie uboczne, w postaci odsetek ustawowych liczonych od części należności głównej, w kwocie 190.377 zł. (tj. kwoty nieobjętej wyrokami (...) Sądów) za okres od 16 kwietnia 2009 r., do dnia zapłaty, tj. do dnia 10 kwietnia 2014 r. (co wynosi 137.984,21 zł., a więc wpłata pokrywa tę część prawie w całości). Pozwana – wierzyciel, jednocześnie poinformowała powoda – dłużnika, że do zapłaty na jej rzecz pozostała: część należności głównej w wysokości 80.000 zł., objęta tytułem egzekucyjnym w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2014 r., w sprawie I ACa 231/14, część należności głównej w kwocie 190.377 zł., wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia 12 listopada 2014 r., do dnia zapłaty oraz część należności głównej w kwocie 113.923 zł., wraz z ustawowymi odsetkami za okres od dnia 16 kwietnia 2009 r., do dnia zapłaty.

(oświadczenie pozwanej o zaliczaniu świadczenia na zaległe świadczenie uboczne, załączone do pozwu, k. 46; faktura VAT nr (...), załączona do odpowiedzi na pozew, k. 97;)

Powód – dłużnik nie uznał powyższego oświadczenia.

(pismo Zarządu Województwa (...) z dnia 27 marca 2015 r., załączone do pozwu, k. 47 – 48; zeznania świadka M. B., protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:16:19, k.152)

Pełnomocnik pozwanej – wierzycielki, który kierował do strony powodowej pisma w październiku i listopadzie 2014 r., prowadzi stałą obsługę prawną przedsiębiorstwa pozwanej od wielu lat. Pozwana, z uwagi na problemy zdrowotne, od maja do grudnia 2014 r., nie zajmowała się sprawami własnej firmy. Udzieliła stosownego pełnomocnictwa do reprezentowania jej adwokatowi L. C. oraz swojemu mężowi J. S..

(zeznania pozwanej, protokół rozprawy z dnia 29 września 2015 r., 00:44:19, k. 153)

Na podstawie tytułu wykonawczego, w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2014 r., wydanego w sprawie o sygn. akt I ACa 231/14, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 8 października 2014 r., w dniu 24 marca 2015 r., Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, K. G., wszczął postępowanie egzekucyjne w wniosku pozwanej – wierzyciela, przeciwko powodowi – dłużnikowi.

(akta w sprawie egzekucyjnej Km 329/15, prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, K. G., załączone do akt niniejszej sprawy)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o załączone do akt sprawy dowody z dokumentów, przez strony nie kwestionowanych, oraz z zeznań zgłoszonych świadków, a także z przesłuchania powódki, nie budzących, w tym zakresie, wątpliwości co do zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniesione powództwo przeciwegzekucyjne zasługuje na uwzględnienie w całości na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Powództwo przeciwegzekucyjne o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności uregulowane zostało w art. 840 k.p.c. Jest to tak zwane powództwo opozycyjne, które jest merytorycznym środkiem obrony przed egzekucją przysługującym wyłącznie dłużnikowi. Zgodnie z art. 840 § 1 k.p.c., dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, w ściśle określonych wypadkach, w szczególności, jeżeli, po powstaniu tytułu egzekucyjnego, nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Przenosząc poczynione rozważania na grunt niniejszej sprawy, w szczególności opierając się na przesłankach stwarzających sposobność do skorzystania ze wskazanego prawnego środka obrony przed egzekucją, stwierdzić należy, iż żądanie powoda jest w pełni uzasadnione.

W niniejszej sprawie powód, dążąc do pozbawienia wykonalności tytułu egzekucyjnego w postaci prawomocnego orzeczenia sądowego, wywodził, iż stwierdzone w tytule egzekucyjnym zobowiązanie – wygasło, na skutek spełnienia świadczenia przez dłużnika (występującego teraz w roli powoda), co miało miejsce w dniu 10 listopada 2014r., i poprzedzone było porozumieniem stron, co do tego, na poczet jakiego długu ma nastąpić zapłata oraz formy dokonania płatności.

Zgodnie z treścią art. 451 § 1 k.p.c., jeżeli dłużnik posiada względem tego samego wierzyciela, kilka długów tego samego rodzaju, posiada - w pierwszej kolejności (przed wierzycielem) uprawnienie do wskazania, który ze swoich długów chce zaspokoić, wyborowi dłużnika zaś – wierzyciel nie może się sprzeciwić, bowiem popadnie w zwłokę.

Warunkiem skutecznego zarachowania zapłaty przez dłużnika jest łączne spełnienie następujących przesłanek: tożsamości stron (istotna jest ona w chwili spełniania świadczenia niewystarczającego na pokrycie wszystkich długów), jednorodności długów (dług, który może być zarachowany musi być tego samego rodzaju, co inny dług jaki dłużnik ma w stosunku do tego samego wierzyciela; długiem tego samego rodzaju są długi opiewające na świadczenie pieniężne wyrażone w tej samej walucie, bez znaczenia dla źródła powstania długu) oraz oświadczenie dłużnika o zarachowaniu.

Od tej ogólnej zasady ustawodawca przewiduje wyjątek, przewidziany w zdaniu 2, cytowanego przepisu, stwarzający ograniczenie dla dłużnika (a jednocześnie uprawnienie dla wierzyciela), który może „to co przypada na poczet danego długu” zaliczyć na związane z tym długiem należności uboczne oraz na zalegające świadczenie główne. Oznacza to, że przy istnieniu kilku długów dłużnik ma wprawdzie prawo wskazać na który dług zalicza świadczenie, ale to wierzyciel decyduje, czy w ramach tego długu chce zaliczyć zapłatę na należności uboczne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2002 r., III CKN 495/20000, OSNC 2002 r., nr 11, poz. 143).

Na tę sposobność powołuje się pozwana, opierając się na złożonym w dniu 16 marca 2015r., oświadczeniu o zaliczeniu, wpłaconej przez powoda w listopadzie 2014r. należności, na poczet zaległego świadczenia ubocznego, w postaci odsetek ustawowych liczonych od części należności głównej, w kwocie 190.377 zł. (która stanowi kwotę wynagrodzenia stwierdzonego fakturą VAT, pomniejszoną o zasądzoną wyrokiem (...) Sądu kwotę 80 000 zł.), wywodząc, że cała należność objęta przedmiotową fakturą stanowiła jeden dług, jako odpowiadający całości obowiązków dłużnika

wynikających z tego samego stosunku zobowiązaniowego, a częściowe dochodzenie wierzytelności z tego tytułu nie skutkuje powstaniem kilku długów.

Rozstrzygając o dopuszczalności zarachowania dokonanego przez pozwaną, podnieść przede wszystkim należy, iż zawarte w art. 451 k.c. reguły interpretacyjne znajdują zastosowanie tylko wówczas, gdy strony nie umówią się inaczej w kwestii zarachowania spełnionych przez dłużnika świadczeń (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8 lutego 2008r. w sprawie I ACa 1693/05, niepubl.).

Ponadto reguły interpretacyjne art. 451 nie znajdują zastosowania, jeżeli wierzyciel zaspokajany jest w drodze egzekucji, a nie przez dobrowolną zapłatę (por. post. SN z 14.1.1957 r., IV CR 589/55, PUG 1957, Nr 12; PUG 1958, Nr 2).

Mając powyższe na uwadze, w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy, należało uznać za niedopuszczalne i, jako takie, nieskuteczne, oświadczenie wierzycielki o zaliczeniu zapłaty z dnia 10 listopada 2014r., w kwocie 137.983,56 zł., na zaległe świadczenie uboczne, w postaci odsetek ustawowych liczonych od części należności głównej, w wysokości 190.377 zł. (tj. kwoty nieobjętej wyrokami (...) Sądów) za okres od 16 kwietnia 2009 r., do dnia zapłaty, tj. do dnia 10 kwietnia 2014 r., dokonane przez pozwaną w piśmie datowanym na dzień 16 marca 2015r., bowiem, w dacie spełnienia świadczenia przez pozwanego, strony umówiły się na poczet jakiej części długu następuje zapłata, dając temu wyraz w treści korespondencji, która poprzedziła przelew dokonany przez dłużnika, (w szczególności wezwania do zapłaty pochodzącego od pełnomocnika wierzycielki – dokonanego pod rygorem egzekucji - określającej wysokość świadczenia, które ma zostać zapłacone, oraz „źródło” z którego pochodzi zobowiązanie do zapłaty w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach), tytule zapłaty wskazanym w poleceniach przelewu oraz wezwaniu do zapłaty dokonanym przez wierzycielkę w piśmie z dnia 26 stycznia 2015r., a podpisanym przez pozwaną osobiście, wskazującym na zaliczenie, poczynionej przez powoda wpłaty, na poczet należności objętej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach. W tymże piśmie bowiem pozwana, powołując się na treść wyroku sądowego z dnia 6 października 2014 r., wydanego w sprawie o sygn. akt. I ACa 231/14, wezwała dłużnika do natychmiastowego uregulowania, pozostajej do zapłaty, należności w wysokości 304.300 zł. wraz z należnymi odsetkami, które na dzień 26 stycznia 2015 r., wyniosły 227.332, 95 zł. Termin płatności został określony na 7 dni od otrzymania wezwania, pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego, co również wskazuje na zamiar dochodzenia dalszej części należności, nie objętej spornym tytułem wykonawczym, w przeciwnym bowiem razie zachodziłaby powaga rzeczy osądzonej, zaś rygorem zastosowanym przez wierzycielkę byłaby egzekucja komornicza. Żądana kwota, stosownie do treści pisma, wynikała z faktury VAT, wystawionej przez pozwaną w dniu 1 kwietnia 2009 r., o nr 09- (...). Faktura ta opiewa na kwotę 384.300 zł. brutto, a wskazana przez pozwaną należność, została pomniejszona o kwotę 80.000 zł.; odsetki ustawowe naliczane zostały od kwoty 304.300 zł (tj. należności pomniejszonej o należność zasądzoną prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach).

Z kolei wola dłużnika zaliczenia dokonanej wpłaty na poczet należności zasądzonych wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach w sprawie I ACa 231/14, została w sposób wyraźny ujawniona, chociażby w treści poleceń przelewów, opiewających na należność główną stwierdzoną wyrokiem sądowym wraz z ustawowymi odsetkami oraz koszty postępowania, w tym koszty zastępstwa procesowego. W potwierdzeniach przelewu wyraźnie wskazano, że zapłata dotyczy sprawy „o sygn. akt I ACa 231/14 z dnia 6 października 2014r.” Poza tym – przemawia za tym sam sposób dokonania płatności – należność główną wraz z odsetkami powód przelał na rachunek bankowy pozwanej – wierzyciela, zaś koszty zastępstwa – w wysokości stwierdzonej wyrokiem – na rachunek pełnomocnika pozwanej.

Nie zasługuje również na uwzględnienie argumentacja pozwanej, co do braku wiedzy o ustaleniach poczynionych pomiędzy dłużnikiem, a pełnomocnikiem wierzycielki, jak również podnoszony brak umocowania tego ostatniego do działania w tym zakresie w imieniu pozwanej. Należy mieć na uwadze, iż pełnomocnik pozwanej prowadził stałą obsługę jej przedsiębiorstwa, a wolę przyjęcia i zarachowania zapłaty w sposób zgodny z wezwaniem do zapłaty poprzedzającym spełnienia świadczenia przez dłużnika (a pochodzącym od pełnomocnika wierzycielki), B. S. potwierdziła w wezwaniu do zapłaty dokonanym w piśmie ze stycznia 2015r. i podpisanym własnoręcznie.

Reasumując, na etapie dokonania zapłaty (zarówno przed spełnieniem świadczenia, jak i bezpośrednio po), istniało między stronami zgodne porozumienie co do tego na poczet której części długu następuje zapłata i jej zarachowanie przez wierzyciela, toteż należało uznać, że zgodna wola stron, wyprzedza reguły interpretacyjne określone w art. 451 k.c. i skutkuje wykonaniem zobowiązania dłużnika stwierdzonego spornym tytułem wykonawczym.

Ponadto, jak zostało to wyżej wywiedzione, przepis art. 451 k.c. nie znajduje zastosowania, jeżeli wierzyciel zaspokajany jest w drodze egzekucji (sądowej, administracyjnej), a nie przez dobrowolną zapłatę. W rozpoznawanej sprawie, wprawdzie spełnienie świadczenia nastąpiło bez konieczności zainicjowania postępowania egzekucyjnego, ale w następstwie wezwania do zapłaty, dokonanego pod rygorem wszczęcia egzekucji, w oparciu o wskazany tytuł egzekucyjny, toteż płacąc dług stwierdzony przedmiotowym tytułem egzekucyjnym, dłużnik czynił to w celu uniknięcia przymusowego zaspokojenia. W tym stanie rzeczy należało uznać, że wyłączenie zastosowania reguł interpretacyjnych art. 451 k.c., również znajduje zastosowanie, bowiem dłużnik, który spełnia świadczenia, chcąc uniknąć skierowania przeciwko niemu egzekucji na podstawie istniejącego już tytułu wykonawczego, nie może być w gorszej sytuacji niż, gdyby odmówił dobrowolnej zapłaty i poczekał na wystąpienie przez wierzyciela z wnioskiem egzekucyjnym.

W świetle powyższych rozważań, już tylko na marginesie pozostaje do omówienia kwestia, czy pozwana, jako wierzyciel, w realiach ustalonego stanu faktycznego, miała możliwość skorzystania z własnej - uprzywilejowanej pozycji względem dłużnika, wobec przedawnienia długu, na poczet którego zarachowała dokonana zapłatę. Z okolicznościami tą łączą się dwa aspekty, które wymagają szczegółowego wyjaśnienia: termin przedawnienia roszczenia, przysługującego pozwanej – wierzycielce, względem powoda – dłużnika, oraz możliwość zaliczenia przez wierzyciela przedawnionego długu, w trybie art. 451 k.c.

Pozwana w toku procesu powoływała się na trzyletni okres przedawnienia swojego roszczenia, stojąc na stanowisku, że świadczenie wynikające z zawartej przez strony umowy, stanowiło wynagrodzenie licencyjne. Stanowisko pozwanej należy uznać za chybione, bowiem kwestia charakteru umowy łączącej strony, jako umowy o działo, została przesądzona wyrokami Sądu Okręgowego w Katowicach i Sądu Apelacyjnego w Katowicach. Powyższe ustalenie stanowiło źródło oceny zasadności zgłoszonych roszczeń w świetle praw i obowiązków stron, a zwłaszcza strony pozwanej (występującej obecnie w roli powoda), skutkującej uznaniem zasadności żądania pozwu z przepisów regulujących dany typ umowy. Co prawda, zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem, zasadniczo mocą wiążącą objęta jest jedynie sentencja wyroku, a nie jej uzasadnienie, jednakże powaga rzeczy osądzonej rozciąga się również na motywy wyroku w takich granicach, w jakich stanowią one konieczne uzupełnienie rozstrzygnięcia, niezbędne do określenia jego zakresu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2013 r., sygn. akt IV CSK 624/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, z dnia 17 września 2014 r., III AUa 1751/13, Legalis). Dlatego też w ocenie Sądu, wiążące w niniejszej sprawie są ustalenia, dotyczące rodzaju łączącego strony stosunku prawnego i wywodzonych z tego tytułu praw i obowiązków stron.

Zresztą, nawet jeżeli przyjąć – za stroną pozwaną, trzyletni okres przedawnienia roszczenia wynikającego z wykonania umowy (...) z dnia 24 lutego 2009r., to termin ten również upłynął, licząc od dnia 15 kwietnia 2009r. Wprawdzie strona pozwana złożyła w dniu 12 marca 2012 r., wniosek o zawezwanie do próby ugodowej, nie mniej jednak, w ocenie Sądu, nie spowodował on przerwania biegu przedawnienia pozostałej, niedochodzonej pozwem i nie objętej rzeczonym wnioskiem, części roszczenia. Wniosek ten dotyczył bowiem kwoty tożsamej z tą objętą żądaniem pozwu, tj. 80.000 zł., na którą miała składać się równowartość podatku VAT, w kwocie 69.300 zł. oraz część należności głównej z umowy nr (...), w wysokości 10.700 zł. W tym stanie rzeczy, w zakresie pozostałej części wynagrodzenia (nie objętej wnioskiem), termin przedawniania biegł w dalszym ciągu. Złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej co do tej części wierzytelności, w maju 2014 r., nie skutkowało przerywaniem biegu przedawnienia, który (bez względu na to, czy przyjmie się okres 2, czy 3- letni) upłynął wcześniej.

W ocenie Sądu należy opowiedzieć się przeciwko możliwości zaliczenia przez wierzyciela spełnionego świadczenia na dług naturalny lub przedawniony. Dłużnik, spełniając świadczenie w razie braku innego oświadczenia, przynajmniej konkludentnie oświadcza, że chce zaspokoić dług zaskarżalny oraz nieprzedawniony, a więc taki, który wierzyciel mógłby skutecznie realizować przeciwko dłużnikowi. Takiej woli dłużnika można domniemywać i należy oczekiwać, że

odmienna wola dłużnika, powinna być wyraźnie zmanifestowana; aby możliwe było zaliczenie świadczenia na poczet roszczenia przedawnionego, konieczne jest wyraźne oświadczenie dłużnika na to zezwalające.

Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu, zaistniałe w niniejszej sprawie okoliczności faktyczne, przemawiają za uznaniem, iż należność objęta tytułem wykonawczym w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 2014 r., w sprawie I ACa 231/14 została w całości zapłacona, zaś zobowiązanie z tego tytułu wygasło. Powód – dłużnik, skorzystał przy tym – słusznie - z przysługującego mu uprawnienia. Kwestią sporną, podnoszoną przez pozwaną w niniejszej sprawie, była również okoliczność możliwości dokonania zarachowania – w sytuacji istnienia jednego długu – wynikającego z jednego stosunku zobowiązaniowego.

Dług, w rozumieniu art. 451 k.c., należy rozumieć dość szeroko – jako całość obowiązków dłużnika wynikających z tego samego stosunku prawnego, również gdy poszczególne obowiązki dłużnika (obciążające go w ramach jednego stosunku zobowiązaniowego) wykazują cechy odrębności, a wykonanie ich może być traktowane, jako spełnienie odrębnego świadczenia. Przez kilka długów rozumieć należy także kilka rat tego samego długu, jak i jeden dług złożony z należności głównej i odsetek. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2005 r., I CK 140/05, www.sn.pl; Z. Gawlik, Komentarz do art. 451 Kodeksu Cywilnego, System Informacji Prawnej LEX).

Reasumując poczynione rozważania, należy przyznać rację stronie powodowej co do zasadności wytoczonego powództwa. Świadczenie – stwierdzone tytułem wykonawczym w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach, z dnia 6 października 2014 r., w sprawie I ACa 231/14, zaopatrzone klauzulą wykonalności - po jego powstaniu – wygasło - na skutek jego spełnienia, co prowadzi do niemożności jego egzekwowania w drodze postępowania egzekucyjnego.

Sąd orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Z uwagi na to, iż pozwana przegrała proces w całości, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu, ciążył na niej obowiązek zwrotu kosztów procesu poniesionych przez powoda. Z tych względów Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 7.617 złotych, na którą składa się: kwota 4.000 zł., tytułem uiszczonej opłaty sądowej od pozwu oraz koszty zastępstwa procesowego: strona powodowa była reprezentowana przez radcę prawnego i poniosła koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3.600 zł. obejmujące wynagrodzenie radcy prawnego ustalone w oparciu o § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) i 17 zł. opłaty skarbowej.